

Document elaborat per:

Amb la col·laboració de:

Annex: Eines de prevenció per protegir els infants i adolescents

L'Anàlisi de la presència a Internet de continguts en relació a la pedofília té la voluntat d'identificar continguts relacionats amb la pedofília a Internet, susceptibles de perjudicar la salut i la seguretat de les persones menors d'edat.

L'informe, lluny de fer difusió de continguts d'aquest tipus, en denuncia l'existència a la xarxa. Per això, aquest annex vol complementar l'informe per contribuir a la prevenció dels riscos que els documents analitzats generen, adjuntant-hi eines de protecció i evidències científicament estudiades que desmunten els missatges que hi apareixen.

Així doncs, en base a la tipologia de continguts presentada a l'informe, tractem aquí algunes idees i conceptes que considerem bàsics per a una bona prevenció de l'abús sexual a infants i la seva protecció:

Què és l'abús sexual infantil?

L'abús sexual infantil és **un abús de poder en el que una persona utilitza un infant o adolescent com a objecte sexual**. Aquest abús es pot produir amb o sense contacte físic: també és abús sexual infantil demanar-li a un infant que presenciï una activitat que no entén o per a la qual no està preparat per donar consentiment.

L'agressor fa sentir al menor part activa del què passa, el fa partícep. Aquesta **demanda de participació** fa que l'infant cregui que és còmplice de la situació i, en conseqüència, provoca que se senti culpable del què està passant. Això ens ajuda a entendre perquè sovint el nen o nena calla i és incapaç de buscar ajuda.

A casa nostra, **l'abús sexual infantil afecta a 1 de cada 5 menors**. Segons l'últim estudi realitzat a Catalunya (Pereda i Forns, 2007), la incidència és del **15,5% en el cas dels nens i del 19% en el cas de les nenes**. Aquestes dades, es repeteixen a Europa. L'any 2010 el Consell d'Europa va iniciar la campanya "1 de cada 5" per ajudar a sensibilitzar a la població europea sobre aquesta problemàtica.

La família i l'entorn de confiança

La realitat de l'abús sexual infantil és que **entre el 70% i el 85% dels casos passen dins de la família o en l'entorn de confiança**. Són persones que tenen un major i millor accés als menors i, per tant, més oportunitats d'iniciar i continuar l'abús.

És molt probable que si un desconegut s'apropa a un nen o nena, aquest sàpiga que ha de marxar o que no s'ha de fiar del què digui un estrany. Però, si qui s'apropa és un familiar o algú de l'entorn de confiança això no passa. Sovint, diem als menors que a la família se l'ha d'estimar, sigui com sigui i, per tant, és molt més complicat que arribin a posar nom a una agressió o que entenguin perquè aquella persona que diu que l'estima li està fent mal.

Els agressors en són conscients i se n'aprofiten. Per això, cal que els infants entenguin que, independentment de la persona que ho causi, hi ha coses que els poden fer mal i que sempre poden demanar ajuda. Més enllà del nucli familiar, l'infant ha de saber que pot comptar amb una xarxa de persones que li donaran un cop de mà sempre que ho necessiti.

Ús d'un llenguatge inofensiu per guanyar la confiança del menor

Com ja hem dit, els infants no identifiquen què és un abús sexual. És per això que l'agressor ho emmarca en un llenguatge aparentment inofensiu que dificulta que el menor en pugui sortir o demanar ajuda.

La protecció dels menors implica, en primer terme, conèixer i comprendre el seu món. Ells no només són incapaços de posar nom a algunes coses, sinó que no són responsables de fer-ho. Som nosaltres, els adults, els qui els hem de protegir i, donar-los una educació emocional i sexual, de límits i del dret al respecte del propi cos.

El dany psicològic i emocional que causa als infants

Els infants són el grup d'edat més vulnerable en l'àmbit victimològic (Finkelhor, 2007). Les víctimes menors d'edat són poc o gens conscients de ser victimitzades. No identifiquen l'agressió i això les converteix en víctimes ideals (Herrera Moreno, 2006) i dificulta que verbalitzin allò que estan vivint.

Aquests menors tenen el seus límits i la seva capacitat d'autoprotecció molt vulnerada i això pot tenir importants implicacions psicològiques i socials. L'infant aprèn del què veu i creu que és la manera d'estar en el món i comportar-se. Per això, una persona que ha patit abús sexual infantil pot entrar en un procés de polivictimització.

Com protegir els infants de l'abús sexual infantil?

Per prevenir l'abús sexual infantil és cabdal que ens formem sobre la realitat d'aquesta temàtica, trencant les desinformacions i els tabús que ens dificulten detectar-lo i protegir adequadament els nens i les nenes. La prevenció ha de començar amb mesures que evitin ocasions i actituds que podrien ser considerades de risc i amb el treball de conceptes educatius bàsics:

a) El dret a la intimitat

Un nen o nena que no sap o no creu que té dret a dir "no" té més dificultats per expressar les seves opinions. Serà, per tant, més vulnerable i manipulable per un adult davant una invitació, sol·licitud o situació que el fa sentir malament.

Saber expressar què volen, ajuda als infants a reafirmar-se i desenvolupar la seva autonomia i el seu dret a la intimitat. Els límits donen seguretat als infants. Cal haver establert un sistema clar de límits i rutines però, també, saber escoltar aquells límits que nens i nenes tenen dret a posar sobre les seves vides.

Per això, és important respectar el "no" dels infants. Per norma social, per exemple, demanem als nens i nenes que facin petons a tothom com a signe d'educació o que en facin per fer les paus amb qui s'acaben de barallar. Però si els ensenyaem a ser protagonistes del seu cos i de les seves expressions d'afecte els donem eines preventives contra la vulneració dels seus drets i de la seva intimitat. Per saludar no cal un petó i per resoldre un conflicte, tampoc.

b) Trencar el secret

L'abusador no actua de manera impulsiva sinó que crea una vinculació progressiva amb un objectiu clar. Sigui més o menys explícit, en la majoria d'abusos sexuals hi ha una **coerció**, normalment emocional, **per part de l'abusador** per aconseguir que el menor no parli. Com a conseqüència, el nen o nena no parla per por a possibles conseqüències negatives per a ell/a o el seu entorn.

Molts abusos queden tapats per un silenci imposat que es recolza en la frase "**aquest serà el nostre secret**". Els secrets són, per tant, un element important a treballar en la prevenció d'abusos per evitar-ne un mal ús que generi abusos de confiança i de poder per part dels agressors.

Per exemple, podem ajudar als infants a diferenciar entre secrets bons i dolents:

- Secrets bons: són divertits, tenen elements de sorpresa i ens fan gaudir. Per exemple, preparar una festa sorpresa per als pares.
- Secrets dolents: són aquells que ens fan mal, ens fan sentir atrapats i que els hem d'explicar per tal que ens ajudin.

Els infants amb una millor educació emocional són menys vulnerables. Cal doncs desenvolupar competències emocionals ensenyant als infants a ser conscients de les pròpies emocions, a saber manifestar-les mitjançant el llenguatge verbal i no verbal i a reconèixer els sentiments i les emocions dels altres.

c) Una mirada col·lectiva

Els adults tenim l'obligació d'observar a tots els nens i nenes, sobretot aquells que no criden l'atenció o la criden d'una manera inadequada. La mirada és protecció perquè implicarà que té molts adults que busquen el seu bé.

Aquesta suma de mirades permet que l'infant aprengui també a sentir-se digne de ser mirat i cuidat. Des d'aquí serà més conscient dels seus drets i del que significa el bon tracte. És l'obligació de tots els adults ser part d'aquesta xarxa de mirades que eduquen i protegeixen.

Referències:

- Campanya “1 in 5” del Consell d’Europa. Enllaç: (<http://www.coe.int/t/dg3/children/1in5/>)
- López, Félix (1994). *Los abusos sexuales a menores. Lo que recuerdan los adultos*. Madrid: Ministerio de Asuntos Sociales.
- Pereda, N., & Forns, M. (2007). *Prevalencia y características del abuso sexual infantil en estudiantes universitarios españoles*. [*Child Abuse & Neglect*, 31](#), 417-426.
- Finkelhor, D., Ormrod, R. K., & Turner, H. A. (2007). *Poly-victimization and trauma in a developmental context*. *Development and Psychopathology*, 19.
- HERRERA MORENO, M (2006). *Historia de la victimología*. En: Manual de Victimología. Valencia: Tirant Lo Blanch, 2006.